

Rouček: Československý zákon směnečný — II. vydání stránky 256, 259, Grünhut Wechselrecht II. sv. stránka 620). S tohoto hlediska je opodstatněna nejen aktivní legitimace žalobkyně jako čestné plátkyně, vykázavší se směnkou a protestem pro neplacení, nýbrž jest i žalovaný jako výstavce směnky a předpokládaný poctěný pasivně legitimován. Otázkou nadhozenou dovolatelem, zda může plátce podle předpisů §§ 1426 až 1430 obč. zák. žádati od věřitele kvitování směnky pro případ, že by nebylo lze použítí předpisu § 35 (1) sm. zák., netřeba se s tohoto právního hlediska zabývat.

Čís. 12600.

Odpor proti přikázání přihlášené pohledávky berního úřadu na dani dědické a na převodním poplatku z důvodu, že nemovitost byla prodána v dražbě ještě před odevzdáním dědicům a že proto nemůže existovati dědický poplatek a převodní poplatek ve výši berním úřadem účtované, jest odkázati na pořad správní.

(Rozh. ze dne 12. května 1933, R II 137/33.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost přikázal soud první stolice v přednostním pořadí dědickou daň a převodní poplatek. Odpor knihovních věřitelů soud první stolice zamítl, rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud odkázal odpor na pořad správní.

Důvody:

Rekurenti podali odpor proti přihlášené pohledávce berního úřadu na dani dědické a na převodním poplatku z důvodu, že realita byla prodána v dražbě ještě před odevzdáním dědicům a že proto nemůže existovati dědický poplatek a převodní poplatek ve výši berním úřadem účtované. Exekuční soud může při pohledávkách z důvodu práva veřejného rozhodovati k odporu sám jen o otázce, přísluší-li pohledávce právo zástavní, a o jeho pořadí. Uplatňuje-li se však odporem, jakž jest tomu v projednávaném případě, že pohledávka taková není po právu, že nepřislouší bernímu úřadu ani dědický ani převodní poplatek, a uplatňuje-li se i nesprávnost výměry, protože prý řečené poplatky nejsou v tvrzené výši po právu, může o těchto otázkách práva veřejného rozhodovati jen příslušný úřad správní (§ 6 popl. zák. a § 9 zák. čís. 74/1901 ř. z.). Odpor dovolacích rekurentů měl proto býti poukázán podle třetího odstavce § 231 ex. ř. na pořad správní, a poněvadž se tak nestalo a naopak o odporu bylo nižšími soudy neprávem rozhodnuto, bylo dovolacímu rekursu vyhověno a jak shora rozhodnuto.

Čís. 12601.

Spoluvlastník může přenechati pachtovní smlouvou jinému spoluvlastníku užívání svého, třeba jen ideálního, podílu na určitou dobu za určitou cenu. Nemohou-li se spoluvlastníci dohodnouti o výši ná-

jemného za další rok, jde jen o jejich vzájemný poměr jako smluvních stran a nikoliv o úpravu správy a užívání společné věci. V takovém případě není soud povolán, aby určil výši pachtovného, a to ani tehdy, jsou-li s tím strany srozuměny.

Tím, že spoluvlastník propachtoval druhému spoluvlastníku svou polovici nemovitosti, nestal se tento spoluvlastník správcem společné nemovitosti.

(Rozh. ze dne 12. května 1933, R II 155/33.)

Karel P., spoluvlastník jedné poloviny nemovitosti vložka čís. 35 v L. (polní hospodářství), který na základě zvláštní smlouvy užíval po více let celé nemovitosti pro sebe a platil druhým dvěma spoluvlastníkům (po jedné čtvrtině) pachtovné 50 kg pšenice z míry, jež pro rok 1931 zvýšeno na 80 kg, navrhl, by na tomto stavu nebylo ani pro rok 1933 nic měněno. Soud první stolice se usnesl, že změna ve správě společného statku pro rok 1933 nemá místa a že návrh Karel P. bude obhospodařovati společný statek do 30. září 1933 proti zaplacení odpůrcům ročního nájemného 95 kg pšenice prostřední jakosti za jednu měřici a 450 Kč za užívání obytného stavení. Rekursní soud k rekursům návrhatele i odpůrců změnil napadené usnesení v ten rozum, že návrh zamítl. Důvod y: Jest nesporno, že závaznost pachtovní smlouvy vypršela dne 30. září 1932. Odpůrci, napadající jinak návrh dosavadního pachtýře, navrhli zároveň, by byl zřízen správce společného statku, při čemž navrhují za správce buďto sebe nebo jinou třetí osobu. Původní návrh Karel P. učinil eventuální návrh, by byl ustanoven správcem společného hospodářství proti tomu, že bude skládati řádné účty. Prvý soud v řízení nesporném pojednal o původním návrhu, který podle poměrů společenských i smluvních obsahuje v sobě také v základě návrh na zřízení správce společné věci. Kromě toho však obsahuje ještě další návrh, by totiž dosavadní smluvní poměr mezi spoluvlastníky byl prodloužen ještě na další běžný rok. Prvý soud vyhověl návrhu po stránce formální, slovní v celé podstatě, rozhodnuv napadeným usnesením: 1. že v dosavadní správě společného statku ani v roce 1933 nenastane změny; 2. že návrh Karel P. má i v tomto roce až do 30. září 1933 na statku odborně hospodařiti a platiti ostatním spoluvlastníkům roční pachtovné a to 95 kg pšenice za jednu měřici pole a 450 Kč za užívání obytného stavení. Proti druhé části usnesení stěžují si obě strany. Původní návrh Karel P. z důvodu, že tato část usnesení jest v rozporu s částí první, která vylučuje změnu v dosavadním stavu, a dále proto, že považuje stanovené pachtovné se zřetelem na hospodářské poměry i na poměry místní za příliš vysoké. Odpůrci, a zároveň návrhatele se připojivší, napadají zase druhou část usnesení jednak z toho důvodu, že přisoudilo jednomu spoluvlastníku celé hospodářství do pachtu, a za druhé, že nejsou v usnesení podmínky pachtu přesně a řádně stanoveny, při čemž označují výši pachtovného za nízkou. Obě strany navrhují, by řízení bylo doplněno a první usnesení v napadené části změněno. V mezích

přednesů a návrhů obou stran jest zjistiti, že společný statek dosud nebyl spravován správcem, zřízeným podle § 836 obč. zák., nýbrž že se spoluvlastníci dohodli o způsobu, jak jest společného statku užívati. Celá společná věc byla smluvně přenechána jednomu ze spoluvlastníků, který jako pachtýř druhým spoluvlastníkům platil pachtovné. Po vypršení tohoto smluvního poměru navrhly obě strany, by byl zřízen správce společného statku. Jest tedy v zásadě shoda mezi nimi, jen osoba správce jest sporná. Tu jest na místě, by zakročil soud v řízení nesporném a po provedení potřebného šetření o osobě správcově rozhodl. Ač stylisticky nepřesně, přece v prvním odstavci rozhodnutí prvé stolice byla tato otázka rozřešena. Správcem společné věci i pro rok 1933 ustanoven spoluvlastník Karel P. Tak jest rozuměti rozhodnutí, že ve správě společného statku nenastane změna proti dřívějším letům. Fakticky zajisté spoluvlastník Karel P. celou nemovitost sám »spravoval«, arcíť právně jednak důvodem svého spoluvlastnického práva, jednak i základem pachtovní smlouvy. V tomto řízení však obě strany učinily návrh na zřízení správce, soud důvody obou stran přezkoumal a dospěl ku přesvědčení, že na dosavadním faktickém stavu není třeba nic měniti, že totiž správcem ve smyslu návrhu obou stran jest dosavadní výhradní uživatel Karel P. Tím vyčerpán dodatečný návrh původního navrhovatele i podpůrný návrh odpůrců. Zda soud vůbec má se zabývati další částí původního návrhu v řízení nesporném v zásadě a zvláště se zřetelem na to, že jest se domáháno prodloužení závaznosti dosavadní smlouvy, jest posuzovati dle toho, jde-li o úkony řádné správy, či o mimořádné změny podle § 834 obč. zák. Že nelze v řízení nesporném rozhodovati o závaznosti soukromoprávních smluv, nepotřebuje zvláštního odůvodnění, takže příslušná část návrhu vůbec nemá místa. Řádnou správou společné věci jsou úkony, jež se pravidelně opakují a jsou podle hospodářských zásad spojeny s rozumným užíváním společné věci. Jen to, co z tohoto rámce vybočuje, jsou důležité změny. Je-li jisto, že společný statek byl až dosud po dlouhá léta obhospodařován pachtýřem (jedním ze spoluvlastníků), nejde vůbec o změnu, tím méně o důležitou, má-li býti tento způsob zachován ještě po další rok do doby, kdy lze očekávati rozvázání společenského poměru na základě žaloby, podané spoluvlastníky o rozdělení věci. Úkony řádné správy pak patří k oprávněním ustanoveného správce společné věci, jmenovitě také i stanovení výše pachtovného podle místních a časových poměrů. To bude i v souzeném případě věcí ustanoveného správce, který arcíť proti ostatním spoluvlastníkům zaujímá postavení zmocněnce (§ 837 obč. zák.) s právy i povinnostmi po rozumu §§ 1009, 1012 obč. zák. Aby bylo docíleno řádného hospodaření na společném statku, které odpovídá pravidlům hospodářským a také prospěchu spoluvlastníků, stačí ustanovení správce podle souhlasného návrhu stran, za nějž plným právem byl ustanoven spoluvlastník Karel P.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu odpůrců zrušil usnesení nižších soudů a odmítl návrh Karla P-a; soudu prvé stolice pak uložil, by rozhodl o eventuelním návrhu odpůrců, by byl zřízen společný správce neb aby společný statek byl dražbou propachtován.

D ů v o d y:

Podle přednesu účastníků pronajali manželé M-ovi navrhovateli Karlu P-ovi svou spoluvlastnickou polovici společného statku na jeden rok za smluvené pachtovné. Karel P. uváděje, že se s manželi M-ovými nemůže o výši pachtovného za rok 1933 dohodnouti, žádá, aby bylo rozhodnuto, že v roce 1933 nemá nastati změna ve správě společného statku a že tedy má on společný statek v r. 1933 obhospodařovati za stejné pachtovné, jako bylo smluveno za rok 1932, po případě, by pachtovné bylo určeno soudními znalci. Tomu nelze jinak rozuměti než, že žádá, aby pachtovní smlouva, již ujednal s manželi M-ovými o jejich polovici společného statku a která vypršela dnem 30. září 1932, byla soudním výrokem prodloužena za stejných podmínek na další rok, po případě by pachtovné bylo soudním výrokem stanoveno. K tomuto výroku není však soud povolán. Pronajmutím disponovali manželé M-ovi svým podílem na společné věci, k čemuž byli podle § 829 obč. zák. oprávněni. Pojem smlouvy pachtovní jako smlouvy, již někdo ponechává jinému užívání nespoteřebitelné věci na určitou dobu za určitou cenu, nebrání tomu, by spoluvlastník jinému spoluvlastníku nepřenechal užívání svého, třeba jen ideálního podílu na určitou dobu za určitou cenu. Nemohou-li se strany nyní dohodnouti o výši nájemného za další rok, jde jen o jejich vzájemný poměr jako smluvních stran a nikoliv, jak mylně má za to první soud, o úpravu správy a užívání společné věci. V takovém případě není však soud povolán k tomu, by určil výši pachtovného, poněvadž není oprávněn, by svolení vzpouzející se strany ke smlouvě nahradil svým výrokem, a to ani tehdy ne, když strany jsou srozuměny s tím, by soud určil výši pachtovného. Podle § 1056 obč. zák., který vzhledem na předpis § 1029 obč. zák. platí obdobně též o pachtovním, mohou sice strany ponechati třetí osobě, by určila pachtovné. Není však zákonného předpisu, který by soudu dovoloval, by tento úkol vzal na sebe. Nižší soudy, rozhodující o tomto návrhu, rozhodly tedy o věci na soud nepatřící, jejich usnesení jsou zmatečná a bylo je proto zrušiti a tento návrh odmítnouti. Manželé M-ovi navrhli, by správcem společně nemovitosti byli jmenováni oni, po případě osoba třetí, kdyby nedošlo k dohodě o pachtovním, anebo, aby společný statek byl dražbou propachtován. Naproti tomu navrhoval Karel P., by správcem byl zřízen on. O tomto návrhu nebylo dosud rozhodnuto. Mylné je mínění rekursního soudu, že Karel P. byl ustanoven správcem společného statku tím, že manželé M-ovi mu propachtovávali svou spoluvlastnickou polovici. Karel P. užívá své spoluvlastnické polovice mocí svého věcného práva (§ 829 obč. zák.), polovici druhou mocí svého obligačního oprávnění; on nevybírá užitky jako zmocněnec ostatních spoluvlastníků (§ 837 obč. zák.) a není povinen jim klásti účty, nýbrž jeho právo na užívání druhé polovice a jeho povinnosti jsou určeny pachtovní smlouvou. Nutno tedy o eventuálním návrhu manželů M-ových rozhodnouti. Z vyjádření Karla P-a není jasno, zda souhlasí se zřízením společného správce a to po případě i osoby třetí, či zda souhlasí jen s tím, aby on byl za správce ustanoven. Bude

na soudu první stolice, by ho vyzval k určitému prohlášení. Kdyby nesohlasil se zřízením společného správce, bylo by i tento návrh odmítnouti jako nepatřící před nesporného soudce (srov. rozhodnutí sb. čís. 558, 6292). Když však bude souhlasiti a bude spor jen o osobu správce, určí soud osobu správce v nesporném řízení.

Čís. 12602.

Soud řídící jednání podle § 213, druhý odstavec, ex. ř. jest oprávněn zjednati si jasno o okolnostech směrodatných pro rozhodnutí otázky pořadí napadeného odporem jen výslechem přítomných osob dotčených odporem a to ústním jednáním podle § 59 ex. ř., o němž platí předpisy §§ 171 až 225 c. ř. s., nikoli i výslechem svědka věřitelem při rozvrhovém roku navrženého.

(Rozh. ze dne 12. května 1933, R II 157/33.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodanou nemovitost, přikázal soud první stolice v přednostním pořadí výdělkovou daň a pohledávky okresních nemocenských pojišťoven a Úrazové pojišťovny dělnické. Rekursní soud vyhověl rekursu knihovni věřitelky a řečené pohledávky v přednostním pořadí nepřikázal. Důvod y: Rekurs jest odůvodněn, pokud napadá přednostní přikázání nedoplatků výdělkové daně, nemocenského pojištění a úrazových příspěvků. Aby bylo lze těmto nedoplatkům přiznati výsadní pořadí, muselo by býti předloženými doklady prokázáno nebo z pozemkové knihy, po případě ze zájemných nebo z jiných exekučních spisů zjevno, že kromě jiných jest u řečených pohledávek splněn i předpoklad, nutný pro přiznání přednostního pořadí (§ 265 (2) zákona ze dne 15. června 1927, čís. 76 sb. z. a n., § 173 zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 sb. z. a n.), že prodané nemovitosti výlučně nebo převážně sloužily ku provozování výdělečného podniku, který byl podroben výdělkové dani, nemocenskému (starobnímu), pokud se týče úrazového pojištění. O této okolnosti nebyly doklady předloženy a z pozemkové knihy okolnost ta zjevná nebyla. Co se týče exekučních spisů, vyplývá z odhadního protokolu, že obytná budova, která má největší cenu 123.200 Kč, slouží soukromým účelům povinné strany a jsou v této budově byty pronajaty. K účelu provozování výdělečného podniku slouží jen kancelář a hospodářské stavení, které mají cenu asi 50.000 Kč. Kancelář a hospodářské stavení tvoří samostatné stavení. Hospodářské stavení slouží částečně jako skladiště cementového zboží a dále za tesařskou dílnu, kde se nachází okružní pila a elektromotor. Krom budov patří k nemovitostem též pozemky, louka a zahrady a cesta, které se oceňují na 12.560 Kč. Že by tyto pozemky sloužily k účelům výdělečného podniku, není z odhadního protokolu vidno. Z tohoto popisu nikterak není zjevno a neplyne, že prodané nemovitosti sloužily převážně, natož výlučně podniku výdělkové dani a oněm pojištěním podrobenému. Nebylo proto podkladu, pokud se týče nebyl dán předpoklad pro přiznání